

Bunschoter Wand werd Vebowand Bunschoten

Wim Smeets, uit: *Het Vogeljaar* jrg. 61 (1) 2013:

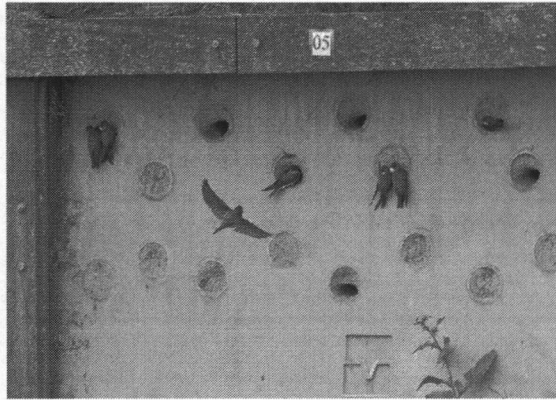
De vraag 'Hoe houd je een oeverwaluwand in stand zonder hoge kosten en met niet al te veel moeite', vind ik actueel, zeker nu er in Huizen bij de waterzuivering net ook één aangelegd is op initiatief van Jelle Harder. Mijn interesse nam nog toe doordat het om een project in de directe omgeving gaat. Want waar is die Bunschoter wand nu precies? Ooit op de fiets Bunschoten genaderd vanaf Nijkerk? Optornend tegen de bijna altijd stevig staande westenwind, zie je kale velden en dichterbij komend zie je links grote metalen loodsen, de achterzijde van het nieuwste bedrijventerrein van Bunschoten. Je moet toch wel een eeuwige optimist zijn wil je je in deze omgeving inzetten voor een natuurproject. Het bekendste bedrijf op industrieterrein Haarbrug is de fabriek van Polynorm. Haarbrug-Noord is het nieuwere deel van dit bedrijventerrein. Het water achter deze bedrijven is de Rengerswetering, haaks op de N806, ofwel de Nijkerkerweg. In de beschoeiing van dit water is de Bunschoter oeverwaluwand aangelegd.

Een stukje voorgeschiedenis. Tien jaar terug, voorjaar 2003, is nagedacht over een onderhoudsarme wand, maar wel één met een natuurlijke aanblik. Een betonnen wand met voorgeboorde gaten vond men onnatuurlijk. De oplossing die werd gevonden, was een stevig houten raamwerk als beschoeiing van watervast tropisch hardhout, FSC gecertificeerd, met daarachter dikke kunststof platen. Achter die platen werd een mengsel gestort van zand en klei van ruim een meter breed. Dat is de grondsoort waar oeverwaluwen graag hun broedholtes in uitgraven. Met de kunststof platen werd voorkomen dat de grond in het water af zou

glijden, maar ook hielden de platen in het vroege voorjaar het nestelen van de ijsvogel tegen. Een wand waar ijsvogels al in nestelen, daar zullen oeverwaluwen zeker geen gebruik van maken, vermeldt de auteur. Jaarlijks moesten omstreeks 15 maart de platen weggetakeld worden. De ijsvogels waren dan al lang op een andere plek aan het broeden, en de oeverwaluwen hadden een maagdelijke wand van 140 meter lengte. Via een stoepje, aangebracht op 50cm onder de waterspiegel, konden vrijwilligers met waadpak de wand vrij houden van begroeiing. Dat zorgt niet alleen voor een mooiere aanblik, predatoren zoals de hermelijn zouden via de begroeiing gemakkelijk bij de nesten kunnen komen. De gemeente had inmiddels bijna € 70.000 gestoken in het verwezenlijken van de wand, maar in het eerste jaar broedden er meteen 107 paar oeverwaluwen.

Voorjaar 2004 bleken de vier centimeter dikke, hard kunststof platen door te buigen onder druk van de achterliggende grond. De gemeente loste dit probleem op door metalen rijplaten achter de beschoeiing te schuiven, extra kosten jaarlijks € 3000,-. Broedresultaten in de eerste jaren tonen het succes van de wand aan met gemiddeld 150 tot 300 paartjes en een maximum van 451. Intussen werd het 2009 en recessie met bezuinigingen, had ook voor de gemeente Bunschoten gevolgen. De gemeente betaalde het onderhoud en het verwisselen van de rijplaten niet meer. Daarop ging de IVN Natuurwerkgroep Bunschoten gesprekken aan met bedrijven uit Bunschoten/ Spakenburg. Dura Vermeer schoot te hulp met graafmachines; de intussen deels ingestorte wand werd weer in orde gemaakt. Het elk jaar

opnieuw stalen platen aanbrengen en verwijderen stuitte op onoverkomelijke bezwaren. Er werd besloten om dan toch maar permanente betonplaten achter de beschoeiing te plaatsen, betonnen elementen met voorgeboorde gaten.

Het prijskaartje voor 56 betonnen elementen en het plaatsen daarvan werd begroot op € 18.000, maar gelukkig nam Vebo Beton & Staal de productie van de betonnen elementen op zich. Daarom heet de wand nu de Vebowand. Ook

voor het aanbrengen van de betonnen platen, het zand en het transport werden aannemers uit de omgeving gevonden.

De gerenoveerde wand was 13 april 2013 af: een wand van 140 meter lang, voorzien van 1108 gaten. Opnieuw was de grootste oeverzwaluwenwand in Nederland gebruiksklaar. De oeverzwaluwen hebben hun kans snel geroken, want half mei dit jaar waren er 49 nestgangen gegraven en op dit moment, eind juni, zijn er volgens Wim Smeets 151 broedparen aan het nestelen. Het enige onderhoud dat nu na het broedseizoen gepleegd moet worden is het uitboren van de gebruikte gaten en deze moeten hierna weer voorzien worden van vers grondmengsel. Dat kan door vrijwilligers vanaf het stoepje onder de waterspiegel gedaan worden. De geringe plantengroei kan dan ook verwijderd worden.

Uit dit voorbeeld, maar ook bij de totstandkoming van de wand in Huizen, zie je dat met creativiteit en volharding andere bronnen aan te boren zijn, nu de overheid een paar stappen terug moet doen.

Foto: Wim Smeets

Wat stond er nog meer aan interessante artikelen in de vogelbladen?

Dutch Birding jrg. 35 (2) 2013. Tijdschrift voor Palearctische vogels. R. Strandberg 'Bepaling van leeftijd, geslacht en ondersoort van de visarend'. B. Wielstra et al. 'Kortbekzeekoet, Schiermonnikoog okt.'05 en bij Lauwersoog aug.'12 P. Bergier. 'Verspreiding, habitat, determinatie en taxonomie van de maquiszanger in Marokko'.. B. Gaxiola 'Noordse waterlijster op Vlieland sept. 2010'

De Dompfoorn jrg. 47 (1) 2013. Natuur- en vogelwacht De Vijfherenlanden. A. Versluis 'WG Nestkasten bouwt 1.000 nestkasten'. 2012 was een goed jaar voor de weidevogels.

Fitis jrg. 49 (1) febr. 2013. VWG Zuid-Kennemerland. M. Boeken 'Roodsnavelkeerringvogelonderzoek op Saba.' 70 procent van de wereldpopulatie van deze vreemde vogel met lange puntige staarten, broedt op Saba en wordt nu bedreigd door zwerfkatten.' D. Groenendijk & R. Luntz. 'Tapuiten en stuivende zeeduinen in Zuid-Kennemerland'. Hier is een dynamisch stuifduinlandschap geschapen. H. Buckx 'Vorstrek van kramsvogels'.

De Grauwe Gans jrg. 29 (1) mrt. 2013. Vogel- en natuurwacht Zuid-Flevoland. K. Mauer 'Observaties bij nest Grauwe Kiekendieven'. R. Alma & I. Hagens 'Soorten jagen in Flevoland: in 2012 werden 247 soorten gescoord'.

Mens en Natuur jrg. 64 (1) Lente 2013 IVN G. Venhuizen "Natuur: een concertzaal vol met mos

beklede stoelen', volop inspiratie voor componisten.

Natuur Nabij jrg. 41 (1) lente 2013. IVN Soest e.o.. Jaarverslag 2012. Mager resultaat voor de ijsvogelwerkgroep en het roofvogelonderzoek. Opvallend dat op vliegveld Soesterberg ondanks bouwwerkzaamheden met zwaar materieel het aantal bewoonde nesten gelijk is gebleven.

Sovon-Nieuws jrg. 26 (1) mrt 2013. A. Boele et al.. 'Slangenarend en noordse nachtegaal nieuw in het BSP: van dwaalgast tot broedvogel?' W. Teunissen & C. Plate 'Boerenlandvogels hollen niet meer zo hard achteruit', een tijdelijke opleving? J. Altenburg H. van Diek 'Atlasproject voortvarend van start'. MUS-project: veel stadsvogels in de min.

Tringiaan jrg. 36 (1) feb. 2013 VWG Schagen e.o. G. Langedijk 'Kerkuilen rondom Schagen'. Veel nieuw leven in de 8 gecontroleerde kasten, maar ook diverse jong gestorven pullen.

Het Vogeljaar jrg. 61 (1) feb. 20123 Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming. E. van Uchelen 'Rond de polders bieden ??? een goede uitkijkpost voor groepen zwarte kraaien. De reproductie bij grutto's en tureluurs is daardoor onvoldoende.

Vogelnieuws jrg. 26 (2) apr. 2013. Vakblad voor vogelbescherming. R. Buitter 'Voorkómen dat de grutto door een ecologische bodem zakt.' R. Snep

'Benut de meerwaarde van groen om stadsvogels te helpen. R. Buiten 'Stadsduiven inspireren burgers tot natuurbescherming'.

Vrienden van 't Gooi jrg. 18 (1) 2013. Veel herkenning en bijzonderheden over onze directe omgeving. Geen specifiek vogelnieuws.

Onze Waard jrg. 44 (1) 2013. Natuur- en vogelwacht Áblasserwaard' P. Klootsema 'Steenuilen ringen'. J. Andeweg werpt het volgende dilemma op bij de weidevogelbescherming: nesten

beschermen is beter dan niets doen, maar zolang de kruidenarmoede in de weiden voortduurt is het vechten tegen de bierkaai.

't Zwaalfje jrg. 2 (1) apr. 2013. W. Smeenk 'BMP De Zwolse leemputten 2012' W. Smeenk 'Zwillbröckse Flamingo's. C. Dooms 'Achter de waterspreeuw aan'. J. de Jong 'Weidevogels: meer kommer dan kwel'. A. Visser 'Herstel van de Hambroekse oeverzwaluwwand'.

De hier besproken tijdschriften zijn er voor alle leden van onze Vogelwerkgroep. Nieuwsgierig geworden naar één van de zeer beknopt samengevatte artikelen? Neem op een lezingavond even contact op met één van de bestuursleden, of met Paul Keuning 06-128415448